

**ΚΑΠΕ
CRES**

ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΩΝ ΠΗΓΩΝ
ΚΑΙ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ENhancing the Capacity of REgions and Municipalities to participate in Energy COmmunities (ENCREMENCO)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ
ΘΕΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Supported by:

Federal Ministry
for the Environment, Nature Conservation
and Nuclear Safety

European
Climate Initiative
EUKI

based on a decision of the German Bundestag

Τίτλος Παραδοτέου	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
Αριθμός Παραδοτέου	4
Πακέτο Εργασίας	ΠΕ 5
Επίπεδο Δημοσιοποίησης	Δημόσιο
Ημερομηνία Ολοκλήρωσης	07.2021
Έκδοση	1.0
Κατάσταση	Τελικό
Ομάδα Εργασίας	Β. Κίλιας Μ. Ιατρίδης

Πίνακας Περιεχομένων

Γενικά.....	3
1 Πλαίσιο Στρατηγικής.....	3
2 Δυνατότητες και Προκλήσεις.....	4
3 Πολιτικές και Σχέδιο Ανάπτυξης.....	5

Γενικά

Η εισαγωγή του νόμου 4513/2018, τον Ιανουάριο του 2018, «Ενεργειακές Κοινότητες και άλλες διατάξεις», στο εθνικό θεσμικό πλαίσιο αποτέλεσε μια τομή για την ενεργειακή πολιτική της χώρας. Η δυνατότητα πολιτών, μικρομεσαίων επιχειρήσεων και φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης να συμμετέχουν από κοινού και να εκμεταλλεύονται έργα που ενσωματώνουν τεχνολογίες Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και αύξησης της ενεργειακής αποδοτικότητας, εντάσσει νέα υποκείμενα στην μάχη ενάντια στην κλιματική αλλαγή, ενώ ενισχύει την ενεργειακή δημοκρατία και προσφέρει πρόσθετες ευκαιρίες για μια κοινωνικά δίκαιη μετάβαση σε έναν ενεργειακό τομέα απαλλαγμένο από εκπομπές του διοξειδίου του άνθρακα.

Το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την ίδρυση και λειτουργία των ενεργειακών κοινοτήτων λαμβάνει υπόψη την εμπειρία άλλων Ευρωπαϊκών χωρών, στις οποίες ο θεσμός έχει επεκταθεί ήδη, ενώ προσαρμόζει στις συνθήκες της ελληνικής ενεργειακής αγοράς κίνητρα και ρυθμίσεις οι οποίες δημιουργούν δίκαιες προϋποθέσεις για την ανάπτυξή τους. Το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), το οποίο θέτει το δεσμευτικό πλαίσιο για την ενεργειακή μετάβαση, προβλέπει, εξάλλου, διακριτούς στόχους για την ανάπτυξη αποκεντρωμένων έργων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας από πολίτες μικρομεσαίες επιχειρήσεις και φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης.

Κατά την διάρκεια της υλοποίησης του έργου ENCREMENDO «Ενισχύοντας τις δυνατότητες των τοπικών αρχών να συμμετέχουν σε ενεργειακές κοινότητες», διερευνήθηκαν με λεπτομέρεια οι δυνατότητες και οι ευκαιρίες των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης να εισέλθουν αποφασιστικά στην υλοποίηση των πολιτικών της ενεργειακής μετάβασης με την ίδρυση και λειτουργία ενεργειακών κοινοτήτων. Παράλληλα, συζητήθηκαν αναλυτικά τα αδύναμα σημεία, οι προκλήσεις και οι εναλλακτικές θεσμικές επιλογές, ενώ έγιναν προτάσεις πολιτικής στρατηγικής.

1 Πλαίσιο Στρατηγικής

Η στρατηγική της ανάσχεσης της κλιματικής αλλαγής και της συμμετοχής στην ενεργειακή μετάβαση αποτελεί σημαντικό στοιχείο διαμόρφωσης πολιτικής για τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι περιφερειακές αρχές επεξεργάζονται τα χρηματοδοτικά εργαλεία ενίσχυσης επενδύσεων και υποδομών, συνεπώς αποκτούν συνήθως έναν στρατηγικό ρόλο στην ανάπτυξη του θεσμού, ενώ οι δημοτικές αρχές έχουν την δυνατότητα να αναπτύξουν συγκεκριμένα έργα από τα οποία, πέραν της μείωσης του ανθρακικού τους αποτυπώματος, μπορούν να ωφεληθούν με πολλούς τρόπους.

Το δυναμικό για την ανάπτυξη έργων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε κάθε περιοχή είναι σημαντικός παράγοντας που ενισχύει την εμπλοκή των τοπικών φορέων. Η διαθεσιμότητα περιοχών με εκμεταλλεύσιμο αιολικό δυναμικό, η διαθεσιμότητα γης για την εγκατάσταση ηλιακών συστημάτων, η παρουσία υπολειμματικής βιομάζας, η ύπαρξη γεωθερμικών πεδίων, κινητοποιούν τους τοπικούς δήμους και περιφέρειες στον βαθμό που συνδυάζονται και με άλλα αναπτυξιακά πλεονεκτήματα.

Ειδικά χαρακτηριστικά κάθε περιφέρειας συνεισφέρουν αποφασιστικά στο ενδιαφέρον των περιφερειακών και δημοτικών αρχών. Τα σημαντικότερα παραδείγματα τα συναντούμε σε:

- Περιοχές μετάβασης (Δυτική Μακεδονία και την κεντρική Πελοπόννησος), δηλαδή περιοχές στις οποίες η εξόρυξη και ενεργειακή εκμετάλλευση των ορυκτών πρώτων υλών τερματίζεται, στις οποίες οι αρχές όπως και το σύνολο των πολιτών καθώς και των κοινωνικών και οικονομικών φορέων προσανατολίζεται σε νέες αναπτυξιακές επιλογές
- Νησιωτικές περιοχές, στις οποίες η μη διασύνδεση με το ηπειρωτικό σύστημα, έως τώρα, καθώς και η ύπαρξη άφθονου εκμεταλλεύσιμου δυναμικού, έχουν ήδη θέσει τον ενεργειακό τομέα στο κέντρο του ενδιαφέροντος.

Η μάχη ενάντια στην κλιματική αλλαγή απαιτεί την συστράτευση της τοπικής κοινωνίας. Οι τοπικές αρχές, σε επίπεδο δήμων και περιφέρειας, είναι οι θεσμοί που μπορούν να προωθήσουν με τον καλύτερο τρόπο την συστράτευση αυτή, τόσο με την ανάπτυξη έργων ενεργειακών κοινοτήτων από τις ίδιες όσο και με την κινητοποίηση πολιτών μικρομεσαίων επιχειρήσεων και δημόσιων φορέων προς αυτήν την κατεύθυνση. Εξ' άλλου, οι Ενεργειακές Κοινότητες αποτελούν την βασική θεσμική υλοποίηση της δυνατότητας για την κοινοτική εκμετάλλευση των τοπικών φυσικών πόρων και ενεργειακών πηγών. Η κοινοτική εκμετάλλευση των ανανεώσιμων ενεργειακών πόρων αποτελεί βασική παράμετρο για την βιώσιμη και ανθεκτική ανάπτυξη. Το Ευρωπαϊκό θεσμικό περιβάλλον, αποτυπώνεται στις οδηγίες 2018/2001 για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές και 2019/944 σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας. Και οι δύο προαναφερόμενες οδηγίες προβλέπουν τόσο την θεσμική κατοχύρωση των **‘κοινοτήτων ανανεώσιμης ενέργειας’** και των **‘ενεργειακών κοινοτήτων πολιτών’** όσο και την υποχρέωση των κρατών μελών να θεσπίζουν κανόνες που διασφαλίζουν την δυνατότητα πολιτών και φορέων να συμμετέχουν στα σχήματα αυτά διατηρώντας παράλληλα τα δικαιώματά τους ως πελάτες.

Οι παραπάνω θεσμικές πρωτοβουλίες, όπως επίσης και η διαμορφωμένη εμπειρία από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως η Γερμανία, η Ισπανία κλπ, δημιουργούν ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη του θεσμού, ειδικά για την χώρα μας όπου η κλίμακα των έργων σε πολλές περιπτώσεις είναι εντός της επενδυτικής δυνατότητας σχημάτων που συμμετέχει η τοπική αυτοδιοίκηση.

2 Δυνατότητες και Προκλήσεις

Η δημιουργία και επέκταση των Ενεργειακών Κοινοτήτων αποτελεί ένα από τα βασικότερα εργαλεία για την ανάπτυξη της αποκεντρωμένης παραγωγής, ειδικά στις περιπτώσεις όπου η παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ συνδυάζεται με την αποδοτικότερη χρήση της ενέργειας στην τελική κατανάλωση.

Η συμμετοχή των ΟΤΑ και των πολιτών στην παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ σε τοπικό επίπεδο **διαμοιράζει τα οφέλη των ενεργειακών επενδύσεων** στις περιοχές που αυτές εγκαθίστανται ενώ ταυτόχρονα **στηρίζει την βιώσιμη και ανθεκτική ανάπτυξη των περιοχών**. Η **αποδοχή των έργων ΑΠΕ μεγεθύνεται**, στον βαθμό που σε αυτά συμμετέχουν οι τοπικοί φορείς και πολίτες, με αποτέλεσμα η επίτευξη των φιλόδοξων στόχων να γίνεται ευκολότερη. Ο τοπικός σχεδιασμός των έργων ΑΠΕ εξ' άλλου βοηθά στην βέλτιστη ενσωμάτωσή τους με τις υπόλοιπες δραστηριότητες της κάθε περιοχής μειώνοντας κατά πολύ τις συγκρούσεις που προκαλεί συχνά η έντονη ανάπτυξή τους.

Στις περιοχές όπου η αγροτική οικονομία κατέχει ένα σημαντικό τμήμα της τοπικά παραγόμενης προστιθέμενης αξίας, η ανάπτυξη των ΕΚΟΙΝ έχει ακόμη πιο σημαντικά αποτελέσματα, εφόσον:

- Αποτελεί ένα πρόσθετο πεδίο για υπάρχοντες αγροτικούς συνεταιρισμούς οι οποίοι μπορούν να επεκτείνουν την δραστηριότητά τους ιδρύοντας νέα σχήματα ενώ αποκτούν πρόσθετα εισοδήματα και μειώνουν το κόστος παραγωγής
- Αυξάνεται η τοπική απασχόληση
- Τα έργα των ΕΚΟΙΝ συνδέονται με την εξοικονόμηση πόρων και δαπανών στην διαχείριση των υδάτων, ειδικά εκεί που αυτή είναι ενεργοβόρα όπως στην άρδευση.

Η δυνατότητα ανάπτυξης έργων Ενεργειακών Κοινοτήτων από φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, ενισχύεται από την λειτουργία του μέτρου του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού. Οι δήμοι και οι περιφέρειες έχουν την δυνατότητα να συμψηφίσουν καταναλώσεις από τις λειτουργίες τους με εγκαταστάσεις φωτοβολταϊκών συστημάτων που εγκαθίστανται σε οικόπεδα ή κτίρια ιδιοκτησίας τους. Το αποτέλεσμα βελτιώνει το περιβαλλοντικό αποτύπωμα των λειτουργιών του φορέα ενώ ταυτόχρονα ενισχύει τα οικονομικά του.

Οι δυνατότητες διαμοιρασμού της παραγόμενης ενέργειας με πολίτες που δεν είναι μέλη της Ενεργειακής Κοινότητας δίνει την δυνατότητα ένταξης στο σχήμα του ενεργειακού συμψηφισμού πολιτών που ανήκουν

σε ευάλωτες κατηγορίες και αντιμετωπίζουν το φάσμα της ενεργειακής ένδειας, μην έχοντας την δυνατότητα να ικανοποιήσουν τις βασικές ενεργειακές τους ανάγκες.

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης στην πορεία ίδρυσης και λειτουργίας μια Ενεργειακής Κοινότητας είναι επίσης σημαντικές.

Σημαντικότερη όλων η τεχνική αδυναμία πολλών φορέων της να ωριμάζουν και να εκτελούν τεχνικά έργα τα οποία δεν εντάσσονται στον καθημερινό κύκλο των αρμοδιοτήτων τους, ενώ εξ' ίσου σημαντικές είναι και οι θεσμικές ρυθμίσεις που είναι απαραίτητες έτσι ώστε η συνεργασία ανάμεσα στους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης και στις ενεργειακές κοινότητες στις οποίες είναι μέλη να είναι απρόσκοπτη.

Η **χρηματοδότηση των εγχειρημάτων** αποτελεί ένα από τα συνηθισμένα εμπόδια τόσο για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης όσο και για τους πολίτες ή μικρομεσαίες επιχειρήσεις που συμμετέχουν στο εγχείρημα. Η πρόσβαση σε δημόσια χρηματοδότηση οφείλει να εντάσσεται με σαφήνεια στους κανόνες κρατικών ενισχύσεων, πρόβλημα το οποίο δεν έχει επιλυθεί για όλες τις περιπτώσεις. Τα δημόσια χρηματοδοτικά εργαλεία για τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης δεν έχουν εξειδικευτεί, ενώ η χρηματοδότηση από ιδιωτικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προσκρούει ακόμη στην χαμηλή εξατομίκευση των προϊόντων, ειδικά στις περιπτώσεις των έργων ενεργειακού συμπηφισμού.

Η **έλλειψη υποδομών του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας** αποτελεί, δυστυχώς, το βασικότερο εμπόδιο σε πολλές προσπάθειες ίδρυσης και λειτουργίας έργων από Ενεργειακές Κοινότητες. Σε πολλές περιπτώσεις η έλλειψη των υποδομών ακυρώνει ή καθυστερεί ώριμα έργα, ενώ στις περιοχές με αυξημένο ενδιαφέρον ανάπτυξης έργων, όπως στις περιοχές μετάβασης (Δυτική Μακεδονία) ή στα νησιά δεν βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη φιλόδοξο πρόγραμμα ενίσχυσης του δικτύου το οποίο να εγγυάται ηλεκτρικό χώρο για εγχειρήματα μη κερδοσκοπικών σχημάτων.

Οι συνεχείς αλλαγές στην διαμόρφωση των κανόνων για την λειτουργία της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία προκαλείται από την έκδοση ή τροποποίηση των Ευρωπαϊκών οδηγιών και από προσαρμογές του εθνικού πλαισίου δημιουργεί συχνά ένα θεσμικά ασταθές περιβάλλον. Μέτρα πολιτικής όπως ο εικονικός ενεργειακός συμπηφισμός βρίσκονται σε διαδικασία τροποποίησης, ως συνέπεια Ευρωπαϊκών οδηγιών, ενώ οι διαδικασίες συμμετοχής στην αγορά τροποποιούνται σε εθνικό επίπεδο (συμμετοχή έργων ΕΚΟΙΝ σε διαγωνισμούς).

Τέλος, η **ωριμότητα των εγχειρημάτων απειλείται από την έλλειψη συμμετοχής** ενός απαιτούμενου ευρέος φάσματος εμπλεκόμενων. Η δημιουργία τοπικών συνεταιριστικών οικοσυστημάτων στα οποία εμπλέκονται αλληλέγγυα φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, πολίτες, οργανισμοί του δημόσιου τομέα, συνεταιρισμοί και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα είναι απαραίτητη τόσο για την διαμόρφωση κοινών λύσεων όσο και για την ευρύτητα των έργων και επιχειρηματικών σχημάτων που επιλέγονται

3 Πολιτικές και Σχέδιο Ανάπτυξης

Σημαντικές παράμετροι που επηρεάζουν τη βελτίωση της συμμετοχής των πολιτών στην ενεργειακή μετάβαση αλλά και ειδικότερα στην ανάπτυξη του θεσμού των Ενεργειακών Κοινοτήτων, όπως είναι η **θεσμική εξειδίκευση, η χρηματοδότηση** καθώς και η **δίκαιη ένταξη στις αγορές ενέργειας**, βρίσκονται, την εποχή αυτή, στο κέντρο του διαλόγου που διεξάγεται σε όλες τις χώρες της Ευρώπης. Οι παρεμβάσεις οι οποίες είναι απαραίτητες και μπορούν να διαμορφωθούν από προτάσεις πολιτικής, ξεκινούν από το ψηλότερο επίπεδο, αυτό της διαμόρφωσης του πλαισίου από τους Ευρωπαϊκούς θεσμούς (Ευρωπαϊκή Επιτροπή και Ευρωκοινοβούλιο), περνούν από τις νομοθετικές ρυθμίσεις και τα μέτρα πολιτικής που διαμορφώνονται από την εθνική πολιτική και καταλήγουν στην ένταξη του θεσμού στις προτεραιότητες των περιφερειακών και τοπικών σχεδίων ανάπτυξης.

Στο επίπεδο του εθνικού σχεδιασμού κρίνεται απαραίτητη η ένταξη των έργων που αναπτύσσονται από Ενεργειακές Κοινότητες, ειδικά μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, στο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα, με διακριτούς ποσοτικούς στόχους καθώς και με μέτρα πολιτικής για την προώθησή τους. Αντίστοιχα, η ανάπτυξη των υποδομών, όπως αυτή σχεδιάζεται από τους διαχειριστές των δικτύων πρέπει να λαμβάνει υπόψη τον απαραίτητο ηλεκτρικό χώρο, για έργα στα οποία εμπλέκεται άμεσα η τοπική αυτοδιοίκηση.

Τα έργα τα οποία συνδέουν την παραγωγή από Ανανεώσιμες πηγές Ενέργειας με την κατανάλωση, καθώς και τα επιχειρηματικά μοντέλα που τα υλοποιούν, είναι αυτά που εκμεταλλεύονται με τον καλύτερο τρόπο τον συλλογικό χαρακτήρα των εγχειρημάτων ενώ τα περιβαλλοντικά και οικονομικά οφέλη των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των πολιτών μεγιστοποιούνται. Σαν συνέπεια τα μέτρα πολιτικής τα οποία προωθούν την αυτοπαραγωγή και τον ενεργειακό συμψηφισμό θα πρέπει να βρίσκονται στον πυρήνα της εθνικής πολιτικής.

Με καταγεγραμμένη την εγγενή αδυναμία των οργανισμών των ΟΤΑ να ωριμάζουν και να υλοποιούν έργα με ειδικό τεχνικό περιεχόμενο, είναι απαραίτητη η οργάνωση δομών υποστήριξης για την διερεύνηση ωρίμανση υλοποίηση και λειτουργία έργων από ενεργειακές κοινότητες στις οποίες συμμετέχουν. Στην ίδια κατεύθυνση είναι απαραίτητη η επίλυση νομοθετικών θεμάτων που σχετίζονται με τους ΟΤΑ και αναδεικνύονται από την καθημερινή εμπειρία καθώς και η εισαγωγή ειδικών χρηματοδοτικών εργαλείων τα οποία να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες των έργων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Αύξησης της Ενεργειακής Αποδοτικότητας.

Οι δομές στήριξης για την ανάπτυξη και λειτουργία των Ενεργειακών Κοινοτήτων οφείλουν να έχουν ισχυρό περιφερειακό και τοπικό χαρακτήρα, έτσι ώστε να δημιουργούν τις συνθήκες για ανάπτυξη ενός οικοσυστήματος με τοπικά σχήματα (συνεταιρισμοί, συνεταιριστικές τράπεζες, φορείς δημοσίου) που βασίζονται σε συνεταιριστικές αρχές ή έχουν δημόσιο ρόλο. Οι δομές παρακολούθησης και ελέγχου είναι επίσης απαραίτητες στον βαθμό που αυξάνουν την αξιοπιστία και την ποιότητα των εγχειρημάτων. Η Ευρωπαϊκή εμπειρία, ειδικά η Γερμανική στην οποία η ομοσπονδία των Ενεργειακών Συνεταιρισμών ασκεί ελεγκτικό έργο στα μέλη της αξίζει να ακολουθηθεί.

Τα έργα των Ενεργειακών Κοινοτήτων, από τα οποία επωφελούνται ευάλωτοι καταναλωτές, αλλά και έργα σε περιοχές με ειδικές αναπτυξιακές ανάγκες, όπως είναι οι περιοχές απολιγνιτοποίησης, τα νησιά, οι μικροί ορεινοί δήμοι, θα πρέπει να στηρίζονται με δημόσια ενίσχυση. Για τα έργα ανταποδοτικού χαρακτήρα, μηχανισμοί εγγυήσεων η άλλα εργαλεία είναι επίσης απαραίτητα.

Η ένταξη των Ενεργειακών Κοινοτήτων στην αγορά ενέργειας, οφείλει να διασφαλίζει την δίκαιη μεταχείριση και βιωσιμότητά τους. Η συμμετοχή σε διαγωνισμούς, στην αγορά ενεργειακών υπηρεσιών καθώς και μια σειρά από άλλες διαδικασίες οι οποίες είναι καθημερινές για τους φορείς της ιδιωτικής οικονομίας, οι οποίοι εισέρχονται στον ενεργειακό τομέα, δεν είναι εφικτό να ασκούνται από φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι διαδικασίες αυτές θα πρέπει να εξειδικευτούν για τις ΕΚΟΙΝ, χωρίς ταυτόχρονα να προκαλούν μεγάλες στρεβλώσεις στην αγορά.

Στις περιοχές με έντονο επενδυτικό ενδιαφέρον για έργα ΑΠΕ, στις οποίες παρατηρείται αύξηση του κορεσμού ή και συγκρούσεων γύρω από την ανάπτυξη έργων, οι πρωτοβουλίες για την ίδρυση και λειτουργία Ενεργειακών κοινοτήτων με πρωτοβουλία της τοπικής αυτοδιοίκησης πρέπει να εντείνονται και να στηρίζονται από μέτρα πολιτικής. Η ανάπτυξη έργων σε αυτές τις περιοχές οδηγεί σε ορθολογικότερο σχεδιασμό, μεγιστοποίηση των ωφελειών σε τοπικό επίπεδο, αύξηση της συμμετοχής σε έργα καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής και σε βελτίωση της αποδοχής.

Εν κατακλείδι, ο ρόλος των Δημοτικών και Περιφερειακών αρχών αναδεικνύεται ως εξαιρετικά σημαντικός σε ότι αφορά στην υλοποίηση της εθνικής ενεργειακής και κλιματικής αλλαγής. Η αξιοποίηση των τοπικών δυνάμεων και στον τομέα της ενέργειας και του κλίματος, μέσω της συνεργασίας των Δήμων, Πανεπιστημίων, Επιμελητηρίων και συλλογικοτήτων πολιτών κρίνεται αναγκαία προκειμένου να συμμετέχουν από κοινού στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των διαφόρων δράσεων προσδίδοντας με αυτόν τον τρόπο προστιθέμενη αξία σε τοπικό επίπεδο, ενισχύοντας τον υποδειγματικό ρόλο του δημοσίου τομέα και αυξάνοντας την κοινωνική αποδοχή σε εμβληματικά έργα στην περιοχή τους.